

Connecting People's Capacities

Četvrta misija (11. – 22. april 2010)

„Uvođenje savjetodavnih pristupa i usluga u
šumarstvo“

Izvještaj

Jurij Beguš

Podgorica, 23. 4. 2010

1	UVOD	3
1.1	Skraćenice	3
1.2	Aktivnosti tokom 4. misije	4
1.3	Opšti ciljevi/zadaci misije	5
2	ANALIZA PROPRATNIH AKTIVNOSTI NAKON TREĆE MISIJE	5
3	AKTIVNOSTI ČETVRTE MISIJE	6
3.1	Izvođenje radionica za savjetodavne usluge u šumarstvu	6
3.1.1	Radionica Pljevlja, 14. i 15. april 2010	7
3.1.2	Analiza izvođenja TOT/TOF2	9
3.1.3	Propratne aktivnosti učesnika TOT/TOF2 u Pljevljima	9
4	PRIPREMA I IZVOĐENJE TEČAJA »OSNOVE TEHNIKE SJEČE« I »NJEGA MLADE ŠUME«	10
4.1	Priprema za izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe«	11
4.2	Izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe«	11
4.3	Analiza tečaja »Osnove tehnike sječe«	12
4.4	Priprema za izvođenje tečaja »Njega mlade šume«	14
4.5	Izvođenje tečaja »Njega mlade šume«	14
4.6	Analiza tečaja »Njega mlade šume«	16
4.7	Struktura tečaja »Njega mlade šume«	17
5	ZAKLJUČNI PRIJEDLOZI I PREPORUKE	18
5.1	Obezbjeđivanje savjetodavnih usluga u okviru UŠ CG	19
5.2	Osnivanje savjetodavne službe u okviru UŠ CG	19
5.3	Šumarski savjetodavni trening centar u okviru UVŠ CG	20
8	DOPUNA »PLANA ZA IZVOĐENJE SAVJETODAVNIH AKTIVNOSTI I IZGRADNJU KAPACITETA U UPRAVI ZA ŠUME ZA 2010. GODINU«	211
9	PRILOZI	22

1 Uvod

Ovaj izvještaj se bavi aktivnostima realizovanim tokom četvrte misije međunarodnog konsultanta (MK), koja je realizovana u periodu od 11. do 22. aprila, 2010. Misija je bila posvećena *follow-up* aktivnostima predviđenim tokom prve tri misije MK krajem 2008, u junu 2009 i u novembru 2009. Opšti cilj misije bio je dodatna izgradnja savjetodavnih kapaciteta (trenera i šumara), priprema dvojice izabranih trening kurseva za VPŠ i njihovo praktično izvođenje, sve kao osnova za kasniju implementaciju u okviru redovnih poslova UŠ odnosno njene buduće savjetodavne službe.

Sve aktivnosti su realizovane u tijesnoj saradnji i pod nadzorom mr Franca Ferlina, lidera šumarskog sektora (LŠ) odnosno tima SNV, Upravom za šume Crne Gore (UŠ CG) odnosno njenim odsjecima za Korišćenje i Uzgoj šuma, kao i Udruženjem vlasnika šuma Crne Gore (UVPŠ).

MK ovom prilikom želi da se zahvali mr Francu Ferlinu, gospodinu Radošu Šućuru – direktoru UŠ CG, gospodinu Joveti Terziću, glavnom inženjeru za Korišćenje šuma u UŠ CG, Vidanu Jakiću – glavnom inženjeru za Uzgoj i zaštitu šuma u UŠ CG, gospodinu Miloju Čabarkapi, šefu lokalne jedinice UŠ Pljevlja, gospodinu Miodragu Bakiću – predsjedniku Udruženja vlasnika šuma Crne Gore (UVŠ CG), gospođi Mensuri Nuhodžić - SNV savjetniku za šumarstvo i gospodinu Zoranu Mijoviću, službeniku SNV-a za logistiku.

1.1 Skraćenice

UVŠ	Udruženje vlasnika šuma
UVŠ CG	Udruženje vlasnika šuma Crne Gore
UŠ	Uprava za šume
UŠ CG	Uprava za šume Crne Gore
MK	Međunarodni konsultant
NŠPCG	Nacionalna šumarska politika Crne Gore
NDŠP	Nedrvni šumski proizvodi
CG	Crna Gora
MPŠV	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
PŠ	Privatna šuma
VPŠ	Vlasnici privatnih šuma
PPP	Power Point prezentacija
RD	Radionica
TOT2	Obuka trenera – savjetodavne usluge u šumarstvu
TOF2	Obuka šumara - savjetodavne usluge u šumarstvu

1.2 Aktivnosti tokom 4. misije

Tokom misije, MK je realizovao sledeće zadatke i aktivnosti:

11. 4. 2010., nedjelja	- Dolazak u Podgoricu
- Sastanak sa SNV timom
12. 4. 2010., ponedjeljak	- Izrada konačnog plana misije
- Logističke pripreme za radionicu TOT2/TOF2
13. 4. 2010., utorak	- Dolazak u Pljevlja
- Sastanak sa trenerima
- Sastanak sa Jovetom Terzićem i Vidanom Jakićem
- Priprema za TOT2/TOF2
14. 4. 2010., srijeda	- Održavanje TOT2/TOF2
15. 4. 2010., četvrtak	- Sastanak sa Milošem Čabarkapom, šefom lokalne jedinice UŠ Pljevlja
- Održavanje TOT2/TOF2
- Priprema za izvođenje kursa »Osnove tehnike sječe« i radionice »Njega mlade šume«
- Izrada materiala za tečaj »Osnove tehnike sječe«
16. 4. 2010., petak	- Priprema za izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe« i radionice »Njega mlade šume«
- Sastanak sa trenerom Milošem Ivanovićem i instruktorom Milunom Bojovićem i sa Velizarom Marsenićem, inženjerom Lokalne jedinice UŠ Andrijevice
- Priprema terena za kurs »Osnove tehnike sječe« i radionice »Njega mlade šume«
17. 4. 2010., subota	- Priprema za izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe« i radionice »Njega mlade šume«
- Priprema materiala za tečaj »Osnove tehnike sječe«
18. 4. 2010., nedjelja	- Priprema za izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe« i radionice »Njega mlade šume«
- Sastanak sa Draganom Potpara u vezi pripreme radionice »Njega mlade šume«
- Priprema materiala za tečaj » Osnove tehnike sječe «
19. 4. 2010., ponedjeljak	- Održavanje tečaja »Osnove tehnike sječe« u kraju Kosanica
20. 4. 2010., utorak	- Priprema za izvođenje radionice »Njega mlade šume«
21. 4. 2010., srijeda	- Održavanje radionice »Njega mlade šume«
- Odlazak u Podgoricu
22. 4. 2010., četvrtak	- Zaključne preporuke i završetak misije

1.3 Opšti ciljevi i zadaci misije

1. Analiza propratnih aktivnosti realizovanih od strane učesnika obuke u šumarstvu nakon prethodnih obuka/misija (sa Koordinacionim tijelom za šumarsko savjetovanje i sa trenerima za šumarsko savjetovanje);
2. Izvođenje treninga o opštem savjetovanju u šumarstvu za dodatne kandidate za trenere, izabranih od UŠ sa namjenom da se postigne minimalni broj trenera za izvođenje savjetodavnih aktivnosti u UŠ na centralnom i lokalnim nivoima.
3. Priprema, uz saradnju sa trenerima i specialistima za stručna područja u UŠ, specijalnih treninga, koji se odnose na unaprijed izabrane šumarske aktivnosti / operacije (tehlike sječe, zaštita šuma, proređivanje, šumski red), koje će biti teme na tečajevima;
4. Saradnja sa trenerima, lokalnim specialistima i SNV savjetnicima u pripremi popularnih tehničkih informacija / brošura sa doprinosom znanja i iskustava, koje se odnose na prethodno izabrane šumarsko savjetodavne aktivnosti / operacije;
5. Fasilitasiacija kod pripreme, testiranja i prvog izvođenja, uz saradnju sa trenerima, izabranih savjetodavnih kurseva za privatne vlasnike šuma (u trajanju od jedan do dva dana svaki), koji bi kasnije postali dio redovnih savjetodavnih aktivnosti za šumarstvo u UŠ;
6. Obezbediti pripadajuće savjete i preporuke za organizacioni i funkcionalni razvoj sekcije za javno šumarsku / savjetodavnu službu u UŠ, kao kod uspostavljanja mogućeg šumarskog savjetodavnog trening centra u Udruženju za privatne vlasnike šuma Crne Gore, koji bi bio na osnovu javno-privatnog partnerstva sa UŠ.

Detaljni plan misije nalazi se u aneksu tog izvještaja.

2 Analiza propratnih aktivnosti nakon treće misije

Analiza propratnih aktivnosti nakon treće misije odnosi se na provjeru planiranih preporuka, koje su bile zapisane u izvještaju prethodnih misija, i na provjeru izvođenja praktičkih prikaza/vježbi na terenu, koje bi morali izvoditi učesnici radionica za savjetovanje i koje su kao preporuka bile stavljene u prijedlog plana savjetodavnih aktivnosti, koje bi izvodila UŠ.

Za vrijeme treće misije pripremljen je bio plan savjetodavnih aktivnosti za 2010. godinu za UŠ CG. Nažalost i za vrijeme četvrte misije nije se moglo pronaći mogućnosti i vremena, da bi se i Koordinaciono tijelo za savjetovanje sastalo u punom sastavu, pa je MK imao odvojene sastanke sa pojedinačnim članovima koordinacionog tijela. Prethodno se naravno i čitav plan misije pripremio u saradnji sa članovima tog tijela, naročito predstavnikom UŠ CG. Na tom mjestu značajno je naglasiti, da se MK sastao i sa direktorm UŠ, g. Radošem Šućurom, koji je izrazio punu podršku aktivnostima na razvoju izgradnje kapaciteta za izvođenje šumarskog savjetovanja. Na svim sastancima bilo je ustanovljeno, da postoji jak interes UŠ CG za propratni rad na tom području, koji se može sprovesti sa odgovarajućom koordinacijom na nivou UŠ CG, uz podršku SNV. Na tim razgovorima MK stekao je, između ostalog i dojam, da bi bilo korisno u bližoj budućnosti ponoviti informacionu radionicu za vodeći kadar

u UŠ CG, naročito za one koji još nijesu dobili adekvatne informacije o tim aktivnostima.

Preporuka 1:

Vodeći kadar UŠ CG na centralnom i lokalnim nivoima mora da bude upoznat sa planom i tokom aktivnosti na području šumarskog savjetovanja.

3 Aktivnosti četvrte misije

Plan za 4. misiju napravljen je na osnovu plana jačanja kapaciteta za 2009. i 2010. godinu, koji je predložen u izvještaju prve, druge i treće misije. Međutim, kao glavna osnova aktivnostima bio je plan za 2010. godinu, koji je MK predložio u izvještaju treće misije. Plan se sastojao od sledećih aktivnosti:

- Analiza propratnih aktivnosti
- Priprema i izvođenje radionice TOT2 – pristupi savjetovanja
- Priprema i izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe« i tečaja »Njega mlade šume«.

3.1 Izvođenje radionica za savjetovanje u šumarstvu

Na osnovu zadataka za četvrtu misiju MK je izvodio radionicu TOT2/TOF2 Savjetovanje u šumarstvu za trenere i šumare. Sastavni dio radionice bila je praktična vježba na terenu (koja se realizovala kao savjetodavna aktivnost), na koju su bili pozvani vlasnici šuma i drugi.

Tabela 1: Sadržaj radionice za savjetodavanje u šumarstvu

Pripreme za radionicu	Priprema za radionicu i priprema terena za izvođenje pokazne vježbe.
Izvođenje radionice	Uvod Šta su savjetodavne usluge? Vizualizacija Efikasna komunikacija Upravljanje konfliktima Analiza potreba i ciljeva Tipovi i načini pružanja savjetodavnih usluga Evaluacija savjetodavnih usluga
Priprema za izvođenje pokazne vježbe	Učesnici radionice su na terenu pripremili pojedine tačke pokazne vježbe, podjelili uloge i izradili materiale (plakati, crteži).
Izvođenje pokazne vježbe na terenu	
Analiza rada	

Propratne aktivnosti

Učesnici su se podjelili u grupe i u okviru njih pripremili na osnovu stečenog znanja po jednu savjetodavnu aktivnost (tečaj, prezentacija), koju će izvesti u 2010. godini i koja je automatski postala dio plana savjetovanja za 2010. godinu.

3.1.1 Radionica Pljevlja, 14. i 15. april 2010

Na osnovu zadatka za četvrtu misiju MK je izvodio radionicu TOT2/TOF2 Savjetovanje u šumarstvu za trenere i šumare. Na radionici bilo je 22 učesnika, od toga 4 trenera i 18 šumarskih inženjera i tehničara iz UŠ CG - centralne i lokalnih jedinica (Pljevlja, Plav, Kolašin, Žabljak i Mojkovac). Za vrijeme trajanja radionice MK posjetio je i šefa Lokalne jedinice (LJ) UŠ Pljevlja, g. Miloja Čabarkapu, s obzirom da je iz ove jedinice bilo najviše učesnika, sa razlogom, da mu obrazloži ciljeve radionice.

Cilj ove radionice bio je da treneri unaprijede znanje i dobiju dodatna iskustva i materiale od MK, da se izgrade dodatni treneri (nakon te i još jedne ovogodišnje misije), a šumarski inženjeri i tehničari da učestvuju na radionici savjetovanja, izrade pokaznu vježbu i pripreme se za izvođenje najmanje jedne savjetodavne aktivnosti u naredne pola godine.

Tabela 2: Lista učesnika na radionici u Pljevljima

Br.	Učesnik	Institucija	
1	Sead Muminović	LJ LJ UŠ Plav	Kandidat za trenera
2	Sanja Dragaš-Petrović	LJ UŠ Podgorica	Kandidat za trenera
3	Miloš Ivanović	LJ UŠ Kolašin	Kandidat za trenera
4	Jelica Paldrmić	LJ UŠ Pljevlja	
5	Krsto Bojivić	LJ UŠ Žabljak	
6	Milko Damjanović	LJ UŠ Pljevlja	
7	Ranko Aničić	LJ UŠ Pljevlja	
8	Stanko Mrdar	LJ UŠ Pljevlja	
9	Vukomir Čirković	LJ UŠ Pljevlja	
10	Ilija Vojinović	LJ UŠ Pljevlja	
11	Dragomir Đačić	LJ UŠ Pljevlja	
12	Dobriilo Janjušević	LJ UŠ Pljevlja	
13	Veselinica Rovčanin	LJ UŠ Pljevlja	
14	Natalija Vraneš	LJ UŠ Pljevlja	
15	Ranko Golubović	LJ UŠ Pljevlja	
16	Gojko Karial	LJ UŠ Pljevlja	
17	Dragana Potpara	UŠ CG	Trener
18	Gjulera Selmanović	UŠ CG	
19	Vidan Jakić	UŠ CG	
20	Rajko Joksimović	LJ UŠ Mojkovac	
21	Dragan Vraneš	UŠ CG	
22	Slobodan Babić	LJ UŠ Pljevlja	

Za praktični rad (pokazna vježba) na samoj radionici izabrana je demonstracija sa naslovom »Mjere njege šuma od osnivanja nove šume do faze letvenjaka«. Na pokaznoj vježbi prikazane su sledeće aktivnosti:

- Sadnja i popunjavanje
- Njega mladika
- Njega guštika
- Njega (proređivanje) letvenjaka

Tabela 3: izvođenje terenske vježbe Pljevlja

Sadržaj	Slika
Pozdrav, ciljevi vježbe, moderiranje	
Sadnja i popunjavanje mladika	
Njega mladika	
Njega guštika	
Njega letvenjaka	

3.1.2 Analiza izvođenja TOT/TOF2

Rad i zalaganje učesnika bio je izuzetan i potvrdilo se predviđanje MK, da ima među zapošljenim u UŠ CG na svim nivoima (od tehničara do inženjera) puno potencijala i mogućnosti za uspješno pružanje savjetodavnih usluga. Iako su učesnici bili vrlo kasno informisani o radionicama, pažljivo su pratili rad na radionici, izvanredno su se pripremili za terensku vježbu i isto tako odlično izvodili terenski rad. Kao ispravna ponovo se potvrdila ideja o »malim koracima«¹ kao i vjerovanje da postoji puno potencijala među zapošljenima u UŠ CG. Bilo je naravno i nekih nedostataka teorijskih znanja kao i praktičnih iskustava iz oblasti ugoja šuma. Na osnovu toga MK predlaže, da najodgovorniji stručni kadar u UŠ CG, sa podrškom SNV, počne sa izvođenjem stručnih seminara za terenski kadar. Tu aktivnost planirali smo i u planu za 2010. godinu. Nažalost, nije se moglo i za svrhe te pokazne vježbe, obježbjediti dovoljno učešće privatnih vlasnika šuma (pored učešća, planiranog ta tečajeva), koji bi i na taj način odmah dobili neka znanja.

3.1.3 Prpratne aktivnosti učesnika TOT/TOF2 u Pljevljima

Kako je već uobičajeno, dio obuke u okviru TOT/TOF radionica za savjetovanje je i izvođenje jedne savjetodavne aktivnosti u 2010. godini. Za tu svrhu učesnici su se podijelili u grupe i u okviru njih pripremili, na osnovu stečenog znanja, po jednu savjetodavnu aktivnost (tečaj, prezentacija), koju će izvesti u 2010. godini i koja je automatski postala dio plana savjetovanja za 2010. godinu. Na tom osnovu su već planiranim aktivnostima iz prošlih radionica (Tabela 4) dodate savjetodavne aktivnosti (u boji), koje su učesnici planirali u okviru te radionice u Pljevljima.

Tabela 4: Detaljni plan savjetodavnih aktivnosti učesnika radionice TOF2

Grupa	Sadržaj	Vrsta vježbe	Gdje	Period
Faik Kurpejović Halil Nurković	Radovi u šumarstvu – sječa stabala	Demonstracija na terenu	Rožaje	Jul 2009 (prenos u 2010)
Milutin Vukić Milorad Golubović	Doznaka stabala	Demonstracija na terenu	Berane - Turjak	Jul 2009 (prenos u 2010)
Ismet Grlić Zehra Demić Mirza Mujević	Načini pošumljavanja	Demonstracija na terenu	Rožaje	Septembar 2009 (prenos u 2010)
Faik Skenderović Kenan Pepić	Doznaka stabala	Demonstracija na terenu	Rožaje	Septembar 2009 (prenos u 2010)
Rajko Raduović Srđan Pejović	Optimalni izgled bukovih panjeva	Demonstracija na terenu	Podgorica	Septembar 2009 (prenos u 2010)
Ivanović Miloš Novović Blažo	Bjezbjednost pri radu u šumi sa motornom testerom	Demonstracija na terenu	Kolašin	Maj 2010
Bulatović Aleksandar Pejović Ljubomir Vukić Novica	Doznaka, sječa i obrada, šumski red	Demonstracija na terenu	Kolašin	Jun 2010
Joksimović Rajko Vlaović Božo Božović Vuk	Požarište (priprema, sadnja)	Demonstracija na terenu	Mojkovac, Lepenac	April 2010
Muminović Sead Aksalić Nusred	Održavanje šumskih komunikacija	Demonstracija na terenu i radionica	Plav, Trokuz-Ribnjak	Maj 2010

¹ Izveštaj prve i druge misije

Grupa	Sadržaj	Vrsta vježbe	Gdje	Period
Jasavić Ganija Kukaj Hađa				
Paunović Zoran Pupović Adem	Maksimalno izkorišćenje drvne mase (kvanitativno i kvalitativno)	Radionica	Plav, Visitor Čakor	Septembar 2010
Žarko Šekularac Predrag Velić Lalić Igor Dubak Slobodan	Obaranje stabla i upotreba zaštitne opreme	Demonstracija na terenu	Andrijevisa	August 2010
Savićević Anka Zeković Božidar Đaletić Radovan	Šumski požari	Demonstracija na terenu	Opština Cetinje, Markovina	Septembar 2010
Dizdarević Hazbija Dević Željko Dragaš-Petrović Sanja Šoškić Dragan Raković Vukić	Pošumljavanje i šumski red	Demonstracija na terenu	Radovče	Oktobar 2010
Gojko Kartal Ranko Aničić Dragomir Đačić Vukomir Čirković Jelica Paldmić	Sprječavanje šumskih požara	Demonstracija na terenu	Kosanica	Maj 2010
Natalija Vraneš Ranko Golubović Slobodan Babić Veselinka Rovčanin Vesko Mrdak	Sadnja	Demonstracija na terenu	Obarde	Maj ili oktobar 2010
Krsto Bojović	Bezbjednost na radu	Demonstracija na terenu	Brajkovača	August 2010
Vidan Jakić Gjulnera Selmanović Dragan Vraneš	Zaštita šuma od štetnih insekata putem feromona	Predavanje i demonstracija na terenu – ciljna grupa zaposleni na UŠ	Kosanica Tara	Maj 2010
Dragana Potpara Milko Damjanović Ilija Vojnović	Sanacija preloma stabala i pošumljavanje školskog dvorišta	Predavanje i demonstracija na terenu	Kosanica	Maj i oktobar 2010

Preporuka 2:

MK ponovo preporučuje, da UŠ CG insistira na izvođenju planiranih savjetodavnih aktivnosti, taj rad treba da se koordiniše, o tome treba da se vodi statistika i da se obaveštava Koordinaciono tijelo.

Od izuzetnog je značaja, da je u tom planu i predavanje sa demonstracijom, koje je namijenjeno zaposlenim u UŠ CG (aktivnost, koju se predvidjeli Vidan Jakić, Gjulnera Selmanović i Ilija Vojnović), što znači, da su predlagači tog događaja shvatili, da prvo treba započeti raditi na obučavanju zaposlenih. U buduću je potrebno planirati više sličnih aktivnosti za zaposlene u UŠ CG.

4 Priprema i izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe« i »Njega mlade šume«

Osnovna ideja kod pripreme ta dva tečaja bila je, da se pripreme uputstva, materiali istručni kadar, da bi mogli u UŠ CG samostalno izvoditi taj tip tečajeva na adekvatnom stručnom i organizacionom nivou i u budućnosti. Najviše se moglo uraditi za tečaj »Osnove tehnike sječe«, jer je bilo na raspolaganju dosta prethodno pripremljenih stručnih osnova (brošure i predavanja).

4.1 Priprema za izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe«

U pripremu za izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe« angažovalo se više zapošljenih u UŠ CG - stručnjaka iz oblasti tehnike rada u šumi. Najveća angažovanost bila je sa strane g. Joveta Terzića, glavnog inženjera za Korišćenje šuma u UŠ, koji je obezbjedio kadrove, opremu, učesnike i sve ostalo, što je bilo potrebno za izvođenje tečaja. U fazi pripreme bile su urađene sledeće aktivnosti:

- Izrada uputstva za izvođenje tečaja;
- Izrada detaljnog plana tečaja kao pomoć moderatoru i stručnom kadru za izvođenje tečaja;
- Izrada osnovnih predavanja u »Power Point« (PPT) obliku, koji su na raspolaganju u UŠ i za druge tečajeve;
- Praktična priprema instruktora i moderatora;
- Priprema terena i mjesta za izvođenje tečaja;
- Obezbeđivanje osnovne opreme za instruktora i učesnike.

U pripreme bili su uključeni Joveta Terzić, trener Miloš Ivanović, koji se pripremao i kao moderator i predavač, instruktor za rad sa motornom testerom Milun Bojović i lokalni šumari.

Uputstva, detaljni plan tečaja i predavanja u PPT izradio je MK, djelimično uz saradnju sa Milošem Ivanovićem. Pripremljena su i u digitalnom formatu, a u tom izvještaju su prikazana u prilogu (osim predavanja).

4.2 Izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe«

Tečaj »Osnove tehnike sječe« održao se u selu Kosanica Lokalne jedinica UŠ Pljevlja, 19. aprila 2010. godine. Teoretski dio tečaja vodio je Miloš Ivanović, praktični Milun Bojović, uz saradnju MK. Na početku učesnike je pozdravio Joveta Terzić. Učestvovalo je 23 učesnika, od toga 19 privatnih vlasnika šuma. Sadržaj tačaja prikazan je u tabeli 5.

Tabela 5: Sadržaj tečaja »Osnove tehnike sječe«

Tema	Slika
Motorna testera - zaštita na radu - principi rada - tehnika efikasnog i bezbjednog rada kod sječe drveta: • principi rada sa motornom testerom • početak rada • paljenje motorne testere • zasjek • podsjek • obaranje	

Tema	Slika
• prerezivanje • kresanje grana • vanredni slučajevi – održavanje motorne testere	
Praktični dio: – Održavanje vlastite motorne testere pod kontrolom instruktora ili servisera – Detaljno čišćenje, podješavanje rada testere i održavanje testere sa oštrenjem lanca	
Demonstracija obaranja stabla – Praktični prikaz obaranja stabla i izrada po pojedinim fazama rada • Obaranje • Kresanje grana • Krojenje	

Na tečaju učesnici dobili su stručnu literaturu: predavanja u obliku podsjetnika i tri brošure o tehnici rada i održavanju motorne testere, koje je obezbjedio SNV.

4.3 Analiza tečaja »Osnove tehnike sječe«

Pokazalo se, da je sadržaj tečaja primjeren. Izabrani moderator i predavač dobro su obavili posao (u okviru datih mogućnosti). Moderator i predavač Miloš Ivanović imali su dovoljno stručnog materiala, koji je pripremio MK uz njegovu saradnju. Time teoretski dio tečaja sada ima dovoljno adekvatnog materiala, na osnovu čega će oni moći u budućnosti sami da izvode taj tečaj.

Preporuka 3:

Dobro bi bilo, da se dodatno obuči još jedna osoba, koja ima znanja i volje, da predaje materiju tehnike sječe. Za sada MK predlaže, da Miloš Ivanović to dalje radi u saradnji sa Miodragom Bakićem (UVŠ CG), koji već ima mnogo iskustva i prakse na radu u šumi, a ima i status trenera za savjetodavne aktivnosti. Da bi se moglo bezbjedno izvoditi tečaje, MK preporučuje, da se nabavi oprema za sjekača (bez motorne testere), po mogućnosti i za više osoba, koju bi upotrebljavali učesnici tečaja. Prije nabavke MK preporučuje, da se za specifikaciju opreme kontaktira njega.

Slika 1: Učesnici tečaja »Osnove tehnike sječe«

Praktični dio održavanja testere bio je pripremljen za predpisani broj učesnika (10 – 15). Zbog većeg broja učesnika (prostorija bila je suviše mala), a i zbog toga što učesnici nijesu donjeli sa sobom svojih testera, nije bilo moguće izvoditi program održavanja motorne testere u cjelini – u djelu, gdje bi svaki učesnik sam izvodio održavanje i podješavanje vlastite testere.

Preporuka 4:

Kod izvođenja tečaja potrebno je uvažavati uputstva, koja su pripremljena za izvođenje tog tečaja. Kada izvodimo tečaj u kome učesnici ne rade sami u šumi, maksimalni je broj učesnika na takvom tečaju 15, optimalni 10.

Instruktor treba da bude potpuno opremljen i sa alatom za održavanje testere. Demonstracija obaranja stabla bila je dobra, ali bi tražila određenu pomoć od jednog dodatnog instruktora.

Preporuka 5:

Kao što je predloženo za izvođenje teoretskog dijela tečaja, potrebno bi bilo u budućnosti da se obijezbjedi i jedan dodatni instruktor za praktični rad sa motornom testerom. U nastavku rada na uvođenju savjetodavnih usluga u šumarstvu MK može pripremiti i nekoliko duži tečaj »Sječe stabala« (npr. u trajanju od 2 dana), u kome bi učesnici mogli i sami izvoditi operacije sječe. Za tu namjenu, potrebno bi bilo nabaviti u UŠ CG potrebnu opremu (bez motornih testera) za više učesnika. Bitno za takav tečaj su dobro obučeni instruktori. Da bi to postigli, potrebno bi bilo i dodatno obrazovanje instruktora, kojeg bi izveo specijalista za izvođenje obrazovanja sa motornom testerom.

4.4 Priprema za izvođenje tečaja »Njega mlade šume«

I u pripremu za izvođenje tečaja »Njega mlade šume« angažovalo se više zapošljenih u UŠ CG - stručnjaka iz oblasti njege i zaštite šume. Naročito najveća angažovanost bila je sa strane g. Vidana Jakića – šefa Uzgoja i zaštite šuma, koji je obezbjedio kadrove i opremu, potrebnu za izvođenje tečaja. U fazi pripreme bila su urađene sledeće aktivnosti:

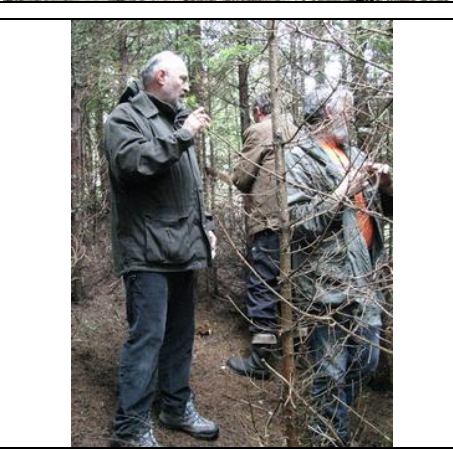
- Izrada uputstva za izvođenje tečaja
- Izrada detaljnog plana tečaja kao pomoć moderatotu i stručnom kadru za izvođenje tečaja
- Praktična priprema predavača i moderatora
- Priprema terena i mjesta za izvođenje tečaja
- Obezbeđivanje osnovne opreme za predavače i učesnike.

U pripreme bili su uključeni Vidan Jakić, trener Dragana Potpara, koja se pripremala kao moderator i predavač, predavač za oblast njege šuma Dragan Vraneš, Miljko Damjanović, tehničar, Ilija Vojinović, šumar i Duško Mrdak, vlasnik šume koja je poslužila kao objekat za tečaj. MK ovim putem želi posebno naglasiti veliku spremnost za saradnju od strane vlasnika šume, Duška Mrdaka.

4.5 Izvođenje tečaja »Njega mlade šume«

Tečaj »Njega mlade šume« održao se u blizini sela Kosanica Lokalna jedinica UŠ Pljevlja, 21. aprila 2010. godine. Teoretski dio tečaja vodio je Dragan Vraneš uz moderaciju Dragane Potpara. Na početku učesnike su pozdravili Vidan Jakić i Franc Ferlin. Učestvovalo je 14 privatnih vlasnika šuma kao primaoca treninga. Zajednički broj učesnika je, uz organizatore treninga i posmatrače (šumarske stručnjake UŠ i predstavnike UVŠ) iznosio 38 učesnika. Sadržaj tačaja prikazana je u tabeli 6.

Tabela 6: Sadržaj tečaja »Osnove tehnike sječe«

Tema	Slika
- Njega mladika	
- Njega guštika	
- Njega letvenjaka	
- Praktični rad • Proreda letvenjaka	

Praktični rad na radionici usmjeren je bio u praktičnu vježbu, koja se odnosila na prorjeđivanje mlađeg letvenjaka smreke. Prvo je prikazano prorjeđivanje (motornom testerom), na osnovu kojeg su učesnici mogli na licu mjesta da vide suštinu i efekte prorjede. Nakon toga vlasnici šuma su, u saradnji odnosno uz savjetodavnu podršku šumarskih stručnjaka, pokušali sami da izvode izbor i označavanje kandidata za stabla budućnosti i doznaku njihovih konkurenata. Povodom toga diskutovalo se o principima, načinima i efektima prorjede.

Vlasnici šuma su na taj način dobili utisak o pravilnoj tehnici prorjeđivanja, koju bi mogli i sami da primjene u svojoj šumi.

4.6 Analiza tečaja »Njega mlade šume«

Učesnici su pokazali interes za takav način pruženja informacija. Obzirom, da je tačaju prisustvovao i veliki broj posmatrača, MK i LŠ SNV ocjenjuju da je za takav oblik tečaja to bilo previše.

Preporuka 7:

MK predlaže, da se u budućnosti tečajevi za njegu izvode samo za privatne vlasnike šuma sa do najviše 20 učesnika. U sklop tog tečaja bilo bi poželjno dodatno uključiti i razraditi prirodnu (podmlađivanje) i vještačku obnovu (sadnju) šume, kako bi se ciklus razvoja sastojine zaokružio. Tokom priprema i rada za vrijeme misije pojavila se potreba i ideja za organizovanjem dodatnih treninga stručnog kadra UŠ CG iz područja uzgoja (uključujući obnovu, njegu i doznaku) i zaštite šuma (uključujući feromonsku zaštitu). MK preporučuje da se te treninge izvodi pomoću dodatnih eksperata (SNV i/ili stranih), ako je moguće.

Slika 2: Učesnici tečaja »Osnove tehnike sječe«

Preporuka 8:

MK za budućnost predlaže i obezbjeđivanje mogućnosti za demonstraciju i vlastito izvođenje (od strane vlasnika šuma) većeg obima radova na njezi, u svim razvojnim fazama mlade šume. Treneri, koji su vodili tečaj, neka pripreme podsjetnik i uputstva za izvođenje takvog tečaja, po uzoru materiala, koje je MK pripremio za tečaj »Osnove tehnike sječe«. Dobro bi bilo pripremiti i nekoliko duže tečaje njege (od 2 do 3 dana, najmanje 4 - 5 sati rada na dan), koji bi se izvodili u manjim grupama učesnika (oko 5 ljudi), koji bi i sami izvodili radove. Za izvođenje tih tečajeva odnosno radova potrebno bi bilo nabaviti potrebnu opremu i alat (od strane UŠ).

4.7 Struktura tečaja »Njega mlade šume«

Na osnovu pokusnog izvođenja tečaja »Njega mlade šume« i preporuka LŠ SNV, struktura tečaja treba da ima sledeći oblik:

Tema	Suština
Njega mlade šume	Na početku potrebno je više naglasiti teoretske osnove njege mlade šume – Zašto njega šume uopšte – Zašto njega mlade šume – Koje su razvojne faze u mladoj šumi – Koji su principi njege: • Prirodna selekcija i korišćenje prirodnih principa • Negativna i pozitivna selekcija kao instrument njege • Potrebne mjere i radovi • Ekološki i ekonomski i ostali (višenamjenski) efekti – Koji su ciljevi njege mlade šume
Njega mladika	Počnemo sa teoretskim osnovama njege mladika, koje je potrebno primjeniti u konkretnoj situaciji. Kod mladika potrebno je naglasiti: – razliku između prirodnog i vještačkog mladika – šta je prednost prirodnog mladika – koje se mjere preduzimaju u mladiku – opisati konkretnu situaciju na terenu i kratkoročne ciljeve – izvoditi potrebne radove – učesnici po mogućnosti i sami da izvode radove
Njega guštika	Počnemo sa teoretskim osnovama njege guštika, koje je potrebno primjeniti u konkretnoj situaciji. U slučaju guštika potrebno je: – prikazati prirodne procese, koji nastaju u guštiku – obrazložiti principe i zašto se upotrebljava negativna selekcija (sa prelazom u pozitivnu na kraju guštika); – opisati konkretnu situaciju i kratkoročne ciljeve – naglasiti značaj mjera, zašto radimo neku mjeru – izvoditi potrebne radove – učesnici po mogućnosti i sami da izvode radove
Njega letvenjaka	Počnemo sa teoretskim osnovama njege letvenjaka. U slučaju letvenjaka potrebno je: – naglasiti procese u razvoju letvenjaka – obrazložiti princip (polazeći od tzv. »zakona« o prirodnom izlučivanju) pozitivne selekcije, na osnovu diferencijacije i izbora kandidata i uklanjanja njihovih neposrednih konkurenata – prikazati način izbora kandidata i konkurenata – obučiti učesnike za samostalno definisanje kandidata i konkurenata – prikazati praktično izvođenje prorjede

	– učesnici po mogućnosti i sami da izvode radove (ako je obezbjeđena oprema i instruktor za izvođenje sječa prorjeda u mladim šumama) – prikazati razliku između neprorjeđenih i prorjeđenih sastojina – objasniti ekološki, ekonomski i ostali značaj prorjeda
--	---

Neophodan je teoretski dio već u uvodu, koji će učesnicima dati osnove za razumjevanje daljeg prikaza. Potrebno je upotrijebiti razumljiv jezik, a da pri tome ne bi gubili na stručnosti. Maksimalni broj učesnika je 20. Za konkretno izvođenje radova potrebno je obezbjeđiti po jednog stručnjaka na grupu (od 5 ljudi), od čega konačno zavisi i mogući broj svih učesnika na takvom treningu.

Preporuka 9:

Obzirom da je, u saradnji sa LŠ SNV, uočena potreba kao i određena praznina u pogledu savremenih znanja i iskustava u oblasti njege šuma, potrebno bi bilo obezbjeđiti dodatnu edukaciju šumarskih stručnjaka UŠ, koji vode odnosno će voditi suštinski dio tih trening kurseva. Za tu edukaciju kao i kasniju primjenu znanja, potrebno bi bilo pripremiti odgovarajuće kraće stručne materijale ili brošure, slično kao za sječu. Pored toga, bilo bi korisno proširiti ta znanja i iskustva i na njegu i obnovu kasnijih razvojnih faza šuma (od druge prorede dalje).

Na završetku radionice privatnim vlasnikama šuma podjeljeni su sertifikati UŠ CG i SNV za obavljen tečaj »Osnove tehnike sječe« i »Njega mlade šume«. Primjerak sertifikata nalazi se u prilogu.

5 Zaključni prijedlozi i preporuke

Zaključni prijedlozi i preporuke, koje je MK pripremio u saradnji sa LŠ SNV, nanose se na pružanje savjetodavnih usluga (edukacije, treninga i savjeta), organizovanje same savjetodavne službe u okviru UŠ CG te uspostavljanje trening centra u okviru UVŠ CG.

5.1 Obezbjeđivanje savjetodavnih usluga u okviru UŠ CG

Ponovno je potrebno upozoriti, da bez podrške rukovodstva UŠ CG na svim nivoima, proces ne može da bude uspješan. Podršku su već u potpunosti iskazali na najvišom nivou UŠ CG, a to treba da bude slučaj i na lokalnim nivoima. Trebalo bi da se u okviru UŠ CG, kroz sistematizaciju, reguliše status izvođača tih savjetodavnih aktivnosti, tj. trenera / moderatora i instruktora. Da bi se moglo izvoditi tečaje, radionice i demonstracije, trebalo bi da se obezbjeđe i minimalno potrebna materialna i tehnička sredstva, koja su predviđena u uputstvima za izvođenje tih aktivnosti.

Za područje uzgoja i zaštite šuma treba pripremiti nekoliko kraćih stručnih informacija i/ili brošura. Predlaže se, da to pripreme stručni kadrovi UŠ u saradnji sa SNV, dodatim lokalnim specijalistima ako je potrebno, i MK.

Učesnike savjetodavnih aktivnosti (privatne vlasnike šuma i zapošljene u UŠ CG) treba blagovremeno obaviještavati o planiranim događajima. MK je za tu

svrhu pripremio obrazac poziva, koji bi se mogao koristiti za svaku situaciju. Taj oblik poziva je sastavni dio uputstva za izvođenje tečaja »Osnove tehnike sječe« i nalazi se u prilogu.

U izvođenje planiranih savjetodavnih aktivnosti treba uključivati i partnere sa strane UVŠ, a posebno izvođače radova u šumarstvu (koncesionare) i po mogućnosti servisere motornih testera.

Kao dodatne ciljne grupe za savjetodavne aktivnosti bi trebalo pozivati koncesionare, šumske radnike i stanovnike sela. Kod ciljnih grupa koncesionara i šumskih radnika bi se za tečaje njege moglo upotrebiti iste stručne osnove kao za vlasnike šuma, dok bi za tečaje sječe trebalo provjeriti skladnost uputa sa propisima, koje se nanose na bezbijeđenost na radu i potom kurseve tome prilagoditi. Vrlo značajna cilja grupa je i školska omladina, koja je u planu izvođenja nekih aktivnosti već uključena.

MK i LŠ SNV preporučuju, da UŠ CG, u saradnji i sa podrškom SNVa, izvede »Plan rada za izvođenje savjetodavnih aktivnosti i izgradnje kapaciteta u Upravi za šume za 2010. godinu«, koji je pripremljen u izvještaju treće misije i dopunjen sa prijedlozima ove misije.

5.2 Osnivanje savjetodavne službe u okviru UŠ CG

U razgovorima sa rukovodećim kadrom ispostavilo se da postoji ozbiljna volja, da se u UŠ CG organizuje posebna savjetodavna služba. To su potvrdile i izjave rukovodećih kadrova UŠ na zaključcima prvog i drugog tečaja. Ova služba će najverovatnije da bude sastavni dio šire Javne šumarske službe za privatne šume, u skladu sa Nacrtom zakona o šumama.

Opšti zadaci savjetodavne službe razvidni su iz izvještaja MK za prvu misiju. Pojedini savjetodavni poslovi, u okviru širih poslova javne šumarske službe, definisani su Nacrtom zakona o šumama. Ovi poslovi su osnova za prilagođenje sistematizacije UŠ CG u tom pogledu.

Imajući u vidu sadašnju organizovanost UŠ CG, MK i LŠ SNV predlažu da se u svrhu uključivanja novih poslova javne šumarske službe, a s tim i savjetodavnih poslova, na nivou Sektora za gazdovanje šumama oblikuje posebna **Služba za edukaciju, obuku i savjetovanje** (savjetodavna služba u širem smislu) i to za državne i privatne šume odnosno korisnike i vlasnike šuma, po mogućnosti i za koordinaciju izgradnje vlastitih kadrovskih kapaciteta (šumarskih stručnjaka) UŠ. Ova Služba bila bi funkcionalno vezana na postojeću organizovanost UŠ CG u horizontalnim i vertikalnom pogledu. U horizontalnom pogledu to bi (na centralnim nivou) bili slijedeći odsjeci ili službe: Odsjek za uzgoj i zaštitu šuma i Odsjek za korišćenje šuma i koncesije, kao i određene druge (nove) službe (npr. za planiranje, informacioni sistem, šumski reprodukcioni materijal). U vertikalnom pogledu Služba bi se vezala na LJ UŠ. U tom smislu bi bilo potrebno izmijeniti akt o unutrašnjoj organizaciji UŠ CG.

Za potrebe koordinacije rada te Službe bilo bi potrebno da se u sistematizaciji UŠ CG na centralnom nivou otvori jedno novo radno mjesto Glavnog koordinatora za edukaciju, obuku i savjetovanje. Pored toga, potrebno bi bilo definisati i određen broj funkcionalno vezanih radnih mjesta za koordinaciju i

sprovođenje tih aktivnosti na nižim nivoima, počevši sa po jednim mjestom u okviru svakog od dva odsjeka na centralnom i određenim brojem mjesta na lokalnom nivou UŠ (npr. minimalno 6, optimalno u okviru svake LJ).

Predložena nova radna mjesta bi trebala da se popune trenerima koji su, odnosno će još biti, obučeni za upotrebu savremenih metoda savjetodavanja i participacije u okviru SNV misija. Glavni koordinator za edukaciju, obuku i savjetovanje bio bi i rukovodilac te Službe.

Za vrijeme dok nova sistematizacija nije usvojena, izabranim osobama bi trebalo samo dodati nove zadatke u pogledu edukacije, obuke i savjetovanja, uz odgovarajuće oslobađanje određenih dosadašnjih obaveza. Najprioritetnije odnosno najvažnije je što brže imenovanje Glavnog koordinatora te Službe.

Imajući u vidu i širu koordinaciju, potrebno bi bilo što pre institucionalizovati rad predloženog Koordinacionog tijela za savjetovanje u šumarstvu (sa predstavnikom UŠ, UVŠ CG, MPŠVP), uz podršku SNV, najbolje na način, da to tijelo imenuje Ministar. Nakon usvajanja novog Zakona o šumama, funkcije tog tijela bi mogao preuzeti Savjet za šume.

Isto tako potrebno bi bilo što prije pripremiti konkretnije osnove (za ugovor) za uspostavljanje javno-privatnog partnerstva između UŠ CG i UVŠ CG u cilju osnivanja jednog trening centra, koji bi po prethodnim dogovorima moglo upravljati UVŠ CG. Inicijalne osnove za osnivanje takvog centra date su u nastavku.

5.3 Osnivanje šumarskog trening centra u okviru UVŠ CG

Za uspostavljanje mogućeg šumarskog trening centra za vlasnike šuma u okviru UVŠ CG, na osnovu javno-privatnog partnerstva sa UŠ CG, koji bi se vjerovatno nalazio u Kolašinu, stručne osnove bi bile slijedeće:

Namjena:

- Upravljanje i funkcionisanje UVŠ CG
- Obrazovanje i trening vlasnika šuma.

Potrebne infrastruktura:

- Prostorije za administraciju,
- Veća prostorija (učionica) za sastanke i obrazovanje
- Radionica sa šumarskom opremom
- Vanjski trening poligon (za trening sječe i rada sa skiderom)
- Demonstracijski objekti u obližnjim privatnim šumama (za trening njege, sječe stabala, a u budućnosti i izvlačenja sortimenata).

Potrebna oprema:

- Kancelarijska, učionična i radionična oprema
- Oprema za poligon
- Sredstva za izvođenje radova
- Oprema za učesnike treninga.

U saradnju odnosno partnerstvo bi bilo dobro pozvati i Srednju šumarsku i drvoprerađivačku školu iz Berana.

6 Dopuna »Plana za izvođenje savjetodavnih aktivnosti i izgradnju kapaciteta u Upravi za šume za 2010. godinu«

Plan savjetodavnih aktivnosti za 2010. godinu dopunjuje se sa aktivnostima iz Tabele 4 tog izvještaja. Tom planu se dodaje i izvođenje tečaja za sječu i tečaja za njegu. Zbog toga se mjenja i Tabela 11 iz Izvještaja treće misije. Promjene se nalaze u donjoj tabeli.

Tabela 7: Sadržaj prilagođenog plana savjetodavnih aktivnosti u 2010. godini za vlasnike šuma i izgradnju kadrovskih kapaciteta šumarskih stručnjaka u okviru UŠ

Informacioni kanal (način savjetovanja)	Broj	Sadržaj	Broj ljudi / izvođača	Troškovi (€)	Napomena
1. Demonstracija (prikaz)	11	Tabela 4	27	4.500	Koordinacija SNV
2. Demonstracija i radionica	1	Tabela 4	2	500	Koordinacija SNV
3. Radionica	1	Tabela 4	2	500	
4. Tečaj	4	Njega mlade šume	3	2.000	1 već urađen Podržava SNV
5. Tečaj	4	Osnove tehnike sječe	3	5.000	1 već urađen Podržava SNV
6. Tečaj	1	Zaštita šuma	3	1.000	Podržava SNV
7. Radionica za UŠ	4	Zaštita šuma – feromoni	3	2.000	Mogućnost za SNV konzultanta
8. Predavanje	14	Usvajanje novog Zakona o šumama	14	1.500	Koordinacija SNV
9. Emisija na TV	3	Zakon o šumi Pošumljavanje Savjetovanje i UVŠ	3	500	Saradnja SNV
10. Novine	3	Zakon o šumama Pošumljavanje Savjetovanje i UVŠ			Saradnja SNV
11. Štampa	3	Brošure sječa		2.000	Obezbjedio SNV već urađeno
12. Izrada i štampa	3	Brošure njega i zaštita		7.000	Obezbjeđuje SNV trošak SNV
13. Radionica TOF1	1	Učešće	3	1.000	trošak SNV
14. Radionica TOF2	2	Savjetovanje	4	2.000	1 već urađena Trošak SNV
15. Stručni seminar za UŠ	2	Uzgoj, doznaka	6	3.000	Stručni input SNV
16. Material za izvođenje aktivnosti		Kompjuter Platno Projektor Flip čart Potrošni materijal		3.000	Djelimično omogućava SNV
Ukupno			70	35.000	

7 Prilozi

Uputstva za tečaj

Osnove tehnike sječe

Oblik savjetovanja: tečaj

Broj učesnika: 10 - 15

Vrijeme kursa: : 1 dan – 4 pedagoških sati

Potrebne osnove (predthodno znanje): poželjena vlastita iskustva učesnika

Način pozivanja: najbolje sa pismom (uzorak je u prilogu tog uputstva), lično ili telefonom

Potrebni kadar za izvođenje kursa:

- instruktor za rad sa motornom testerom,
- predavač za terotska znanja i moderator,
- po mogućnosti serviser za održavanje motorne testere.

Potrebni material za izvođenje kursa:

- projektor, kompjuter, platno, megafon
- unaprijed pripremljena predavanja
- plakati
- kacige za učesnike
- oprema za instruktora
 - šljem za sjekača
 - rukavice
 - zaštitne pantalone
 - zaštitna obuća
 - prva pomoć
 - klinovi
 - pojas
 - metar za sjekača
 - sjekira
 - oruđe za održavanje motorne testere

Materialni uslovi za obuku:

- sala za kabinetni dio
- mjesto za izvođenje, održavanja motorne testere,
- mjesto na terenu za demonstraciju obaranja stabla.

Sadržaj kursa:

Kurs se sastoji iz teoretskog i praktičnog dijela. Teoretski dio obuhvata osnove bezbjednosti na radu kod sječe stabla, osnove sječe, teoriju održavanja motorne testere, pripreme za sječu, izvođenje sječe i izradu drveta/sortimenata. Učesnici će dobiti i informaciju o radu u posebnim uslovima. Predavanja su pripremljena unaprijed u Power Point formatu.

- teoretski/kabinetni dio,
- praktični dio
 - samostalni rad na održavanju motorne testere,

- demonstracija sječe na terenu (obaranje drveta).

Teoretski/kabinetni dio:

- predavanja uz upotrebu sredstava za obuku,
- izvodi predavač/moderator uz saradnju instruktora i po mogućnosti serviser.

Praktični dio:

- svaki učesnik treba da uradi detaljno čišćenje, podešavanje rada testere i održavanje testere sa oštrenjem lanca;
- praktični prikaz obaranje stabla i izrada po pojedinačnim fazama rada.

Sušтина tečaja:

- opasnosti kod rada u šumi sa motornom testerom,
- upotreba lične zaštitne opreme,
- izbor i održavanje motorne testere,
- tehnika efikasnog i bezbjednog rada u normalnim i posebnim situacijama,
- alat i dodatna oprema za sječu.

Alati in oprema - učesnici trebaju da imaju na tečaju vlastite motorne testere i ličnu zaštitnu opremu:

- zaštitni šljem,
- zaštitne rukavice za sječu,
- primjerenu zaštitnu obuću, preporučene su zaštitne čizme,
- vlastitu motornu testeru.

Vremenski raspored obuke:

Vrijeme	Aktivnost	Izvođač	Matrial
11.45	Skupljanje učesnika		
12.00	Pozdrav i uvodni dio – ciljevi kursa – raspored rada – metode rada	Moderator	PPT1 Plakati (ciljevi, raspored rada, opšte napomene)
12.10	Motorna testera – zaštita na radu – principi rada – tehnika efikasnog i bezbjednog rada kod sječe drveta • principi rada sa motornom testerom • početak rada • paljenje motorne testere • zasjek • podsjek • obaranje • prerezivanje	Moderator Instruktor Predavač	PPT2 PPT3

Vrijeme	Aktivnost	Izvođač	Matrial
	• kresanje grana • vanredni uslovi – održavanje motorne testere		
13.30	Pauza		
13.45	Praktični dio – Održavanje vlastite motorne testere pod kontrolom instruktora ili servisera – Detaljno čišćenje, podešavanje rada testere i održavanje testere sa oštrenjem lanca	Instruktor	Učesnici rade na vlastitim motornim testerima
14.30	Demonstracija obaranja stabla – Praktični prikaz obaranja stabla i izrada po pojedinačnim fazama rada • Obaranje • Kresanje • Krojenje	Instruktor Moderator	Obavezni šljemovi za učesnike
15.30	Završetak kursa – Podjela literature – Rasprava – Evaluacija	Moderator	Upitnik za evaluaciju kursa (u prilogi)

Vlada Crne Gore
UPRAVA ZA ŠUME

Holandska razvojna organizacija
Crna Gora

Ime i preizme učesnika

Naslov

Pošta

POZIV ZA UČEŠĆE NA TEČAJ »OSNOVE SJEČE DRVETA«

Pštovani gospodine XXXXXXXX. Uprava za šume Crne Gore organizuje u saradnji sa SNV Holandskom razvojnom organizacijom Crne Gore tečaj (radionicu, predavanje,...) pod naslovom »Osnovi sječe drveta«. Tečaj će se izvoditi DATUM XXXX u kraju XXXX, sa početkom u 12. sati. Cilj tečaja je, da vas upoznamo sa osnovama bezbjedog rada kod sječe drveta, održavanjem motorne testere i tehnikom rada sa motornom testerom. Program tečaja izvodit će se prema sljedećem rasporedu:

11.45	Skupljanje učesnika
12.00	Pozdrav i ciljevi tečaja
12.10	Motorna testera (bezbjednost na radu, održavanje, tehnika rada)
13.30	Pauza
13.45	Praktični prikaz održavanja motorne testre
14.30	Demonstracija obaranja stabla
15.30	Završetak tečaja

Da bi mogli i sami na tečaju raditi na održavanju motorne testere, poželjeno je, da donesete sa sobom vlastitu motornu testeru, sa kojom radite. Za terenski dio potrebna je terenska odjeća i obuća. Ako imate kod kuće vlastitu kacigu, molimo vas, da donesete i nju.

Zbog lakše organizacije molimo vas, da potvrdite svoje učešće na telefon XXXX.

Puno pozdrava!

Kraj, datum

Odgovorna osoba

EVALUACIJA KURSA/RADIONICE

Sadržaj kursa/radionice bio je:

Zanimljiv	7	6	5	4	3	2	1	Dosadan
Koristan	7	6	5	4	3	2	1	Nekoristan
Nov	7	6	5	4	3	2	1	Već znam sve
Razumljiv	7	6	5	4	3	2	1	Nerazumljiv

Opšte o kursu/radionici:

Zadovoljan sam radionicom	7	6	5	4	3	2	1	Radionica je gubljenje vremena
Radionica bih preporučio drugima	7	6	5	4	3	2	1	Rad. ne bih preporučio nikome
Predavač bio je pripremljen	7	6	5	4	3	2	1	Predavač nije znao šta priča
Ispunila su se moja očekivanja	7	6	5	4	3	2	1	Razočaran sam

Što sam najbolje zapamtio?

Što bih mogao upotrebiti na konkretnim slučajevima u praksi?

Prjedlozi za poboljšanje:

Poruka predavaču:

Kraj: _____

Datum: _____

Uprava za šume Crne Gore
Miloša Tošića bb.
Pljevlja

Holandska razvojna organizacija Crna Gora
Ilije Plamenca 26
Podgorica

POTVRDA

je pohadao

TEČAJ

**“Osnove tehnike sječe stabala”,
u trajanju od jednog dana, u aprilu 2010. godine.**

Joveta Terzić, dipl. inž.
Šef odsjeka za korišćenje šuma
Uprava za šume Crne Gore

Mr Franc Ferlin
Lider šumarskog sektora
SNV Crna Gora